

Deel 10

Naast de schoorsteen in de woonkamer hangen dus nu de portretten van Andries Bongaards en Neeltje Kool. Zij kregen in het woonhuisje achter de werkplaats vanaf 1890 samen tien kinderen die op een na allemaal bleven leven. Een aantal van hen bereikte zelfs een hoge leeftijd. Wat een verschil met het gezin van zijn broer Willem Bongaards waar maar drie van de tien kinderen volwassen werden. Op het gezin van Andries en Neeltje komen we later terug.

De timmerzaak van Bongaards ging na het overlijden van vader Andries in 1889 een nieuwe fase in. Er werd een maatschap opgericht tussen de twee broers Andries en Willem Bongaards, samen met hun zwager Johannes Koene. We kennen deze samenwerking als de maatschap Bongaards-Bongaards-Koene, afgekort met BBK. Er moet nog een stempel bewaard zijn gebleven met deze letters waarmee het timmerhout werd gemerkt. In het archief van het Hoogheemraadschap van Delfland hebben we vele facturen van deze generatie timmermannen teruggevonden. Vanaf 1890 werd de nieuwe maatschap op de facturen zichtbaar door de ondertekening met Bongaards & co.

Johannes Koene was in 1890 gelijkwaardig partner geworden in de timmerzaak van zijn schoonfamilie.

Hoe de zaken financieel liepen binnen de maatschap is niet bekend. We komen Bongaards & co. of Bongaards-Koene, nog jaren tegen op rekeningen aan de polderbesturen en mogen dus aannemen dat het vakmanschap van deze drie meestertimmermannen voor een goede boterham heeft gezorgd. Uit de bewaard gebleven rekeningen blijkt dat er naast de drie leden van de maatschap ook diverse timmerknechten werkzaam waren. Die werden vaak met hun voornaam genoemd met daarbij de uren die ze gewerkt hadden. Bijzonder leuk is om te lezen hoeveel stuivers er voor de verschillende knechten per uur in rekening werd gebracht en wat een meestertimmerman kostte.

Buiten de ons bekende namen van Johannes, Andries en Willem kunnen we nog geen andere namen koppelen aan bekende personen. De uitzondering is echter de naam van Jacob die we meer tegenkomen. Dat is Jacobus Adrianus van der Stok (1883). Hij is na de lagere school als leerling timmerman bij de maatschap Bongaards-Bongaards-Koene gaan werken en heeft tot aan zijn pensioen bij dit timmerbedrijf gewerkt. Hij heeft alle lief en leed in dit bedrijf meegemaakt en sommige verhalen aan zijn kinderen doorgegeven. Een hoogbejaarde dochter van Jacob heeft ons kort na 2000 nog belangrijke info van haar vader verstrekt.

We gaan weer terug naar het gezin van Johannes Koene en Engeltje Bongaards. Hun eerste kind was Johannes (Jan) Koene geboren op 20 april 1887 en duidelijk vernoemd naar zijn vader. Hij werd volgens afspraak katholiek gedoopt. In 1872 was het nieuwe katholieke kerkje aan de Kerklaan in gebruik genomen. De toen nog kleine katholieke gemeenschap had geen eigen pastoor, maar de kapelaan van Naaldwijk bediende het kerkje. Jan Koene zal in dit kerkje gedoopt zijn. Na de lagere school ging hij ook bij zijn vader in de timmerzaak werken. Dat zal kort na 1900 zijn geweest. Aan zijn korte levensverhaal besteden we later apart aandacht.

In 1888 wordt dochter Magdalena (Leentje) Koene geboren, vernoemd naar haar oma van moeders kant: Magdalena Noordam. Leentje werd dus als tweede kind Nederlands hervormd gedoopt. Zij is nooit getrouwd en heeft haar ouders tot aan hun dood toe thuis verzorgd. Na het overlijden van haar ouders bleef Leentje in dit huis wonen totdat de gemeente haar in de jaren '70 uitkocht voor een nieuwe ontsluitingsweg van het Rankplein. Leentje bleef in De Lier wonen en bij haar overlijden in 1980 was zij 92 jaar oud.

Het derde kind in het gezin van Johannes en Engeltje was weer een zoon. Hendrikus (Hendrik) Koene werd in 1890 geboren en volgens afspraak weer rooms katholiek gedoopt. Hij was naar zijn opa van vaders kant vernoemd: de molenaar van de Lierpoldermolen. Binnen de familie Koene is het verhaal bekend dat Hendrik op iets latere leeftijd helemaal niet blij was dat hij rooms katholiek gedoopt was. Hij zag zijn twee jaar oudere zus Leentje naar de Christelijke lagere school in De Lier gaan, maar

omdat er toen nog geen katholieke lagere school in De Lier was, moest Hendrik dagelijks naar de katholieke school in Naaldwijk lopen! Dat zal hij samen met zijn oudere broer Jan gedaan hebben die in hetzelfde schuitje zat.

De Christelijke lagere school was voor Leentje Koene heel dichtbij. Het schoolbestuur had in 1872 een bestaand woonhuis met een stal in de Hoofdstraat aangekocht. Het woonhuis werd verbouwd tot onderwijzerswoning en op de plaats van de stal kwam een schoollokaal. Timmerman Andries Bongaards, de opa van Leentje Koene, bouwde de school die in 1873 in gebruik werd genomen. Deze nieuwe school stond op de plek waar later restaurant 'De Poort' van de familie van der Klis was gevestigd. Voor Leentje slechts een paar huizen van haar eigen woning vandaan.

Toen er in 1909 een nieuwe Christelijke school, recht tegenover de timmerwerkplaats, in gebruik was genomen, nam het schoolbestuur afscheid van de oude school achter Van der Klis. De klaslokalen hebben daarna nog vele jaren dienst gedaan als zaalruimte voor verenigingen en vergaderingen. Dit werd gebouw 'Varia' genoemd en toevallig was daar in 1920 de Lierse Oranjevereniging opgericht. Een paar jaar eerder was ook muziekvereniging Liora in 'Varia' opgericht en had daar vele jaren haar repetitieruimte.

Hendrik Koene bleek niet in de wieg gelegd voor timmerman. Hij had groene vingers en zag meer toekomst in de tuinbouw. Hij trouwde in 1913 met Adriana van der Stap uit De Lier en ging aan de Opstalweg in Naaldwijk wonen. Hendrik en Adriana kregen samen zestien kinderen waarvan er vier kort na de geboorte overleden. Van dit grote gezin zullen we een tweetal kinderen volgen.

Zoon Harry Koene werd ook tuinder en in de jaren '60 opende hij aan de Naaldwijkseweg in 's-Gravenzande het eerste tuincentrum in de regio en volgens de familie Koene zelfs van heel Nederland. Hij werd hiermee de grondlegger van de Carlton bloemenwinkels. Ook de winkel in De Lier wordt door kinderen en kleinkinderen van Harry gerund. Opvallend is dat veel nazaten van Hendrik Koene hun brood in de bloemenbranche hebben verdiend en daar op veel plaatsen in Nederland nog steeds actief in zijn. In het logo van de Carlton was jarenlang een molentje verwerkt, een knipoog naar de molenaarsfamilie die het vroeger was. Maar deze (bloemen)tak van de familie Koene komt dus uit De Lier, waar oud-opa en stamvader Johannes Koene timmerman van De Timmerwerf was.

Jan den Hoed